

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire inadmisibilitatea recursului declarat de Banca Comercială „Victoriabank” Societate pe Acțiuni, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei (succesor în drepturi a Societății pe Acțiuni „Banca Comercială Română Chișinău”),

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societate pe Acțiuni „Banca Comercială Română Chișinău” și Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei civile în termen rezonabil,

împotriva deciziei din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, s-a casat hotărârea din 08 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea înaintată de Banca Comercială Română Chișinău” Societate pe Acțiuni și Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni,

*(Dosarul nr. 2rac-77/24
NR. PIGD 2-21153115-01-2rac-26042024)*

Recurs declarat după 01 septembrie 2023. Invocarea declarativă a art. 432 alin. (1)-(2) din Codul de procedură civilă nu constituie temei pentru admisibilitatea recursului.

Au examinat anterior cauza judecătoria:

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (A. Furdui)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (I. Secrieru, M. Anton, A. Braga)

17 septembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces admisibilitatea recursului declarat Banca Comercială „Victoriabank” Societate pe Acțiuni, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Ion Munteanu,
Gheorghe Stratulat, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 15 octombrie 2021, SA „Banca Comercială Română Chișinău” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei.

2. În motivarea acțiunii societatea-reclamantă a indicat că pe rolul Judecătoriei Edineț, sediul Central se află cauza de insolvență nr. 2i-81/18 intentată la cererea introductivă depusă la 05 noiembrie 2015 de către SRL „Magt-Vest” privind intentarea procedurii de insolvență față de sine. Ultima ședință în cauza de insolvență urma să aibă loc la 16 august 2021, însă aceasta, ca și multe alte ședințe anterioare, nu a avut loc.

3. În acest sens, a notat că potrivit art. 30 alin. (3) - (4) al Legii insolvenței, termenul de examinare a cauzei de intentare a procesului de insolvență este de cel mult 60 de zile lucrătoare de la data admiterii cererii introductive spre examinare. În funcție de circumstanțele cauzei și de motivele temeinice, instanța de insolvență poate decide majorarea termenului de examinare a cauzei cu 15 zile lucrătoare. După judecarea cererii introductive, instanța de insolvență adoptă una din următoarele hotărâri: a) se constată insolvența debitorului și i se intentează proces de insolvență; b) se constată insolvența debitorului și i se intentează procedura simplificată a falimentului; d) se respinge cererea introductivă și se refuză intentarea unui proces de insolvență față de debitor.

4. A menționat că cererea introductivă a fost admisă spre examinare încă la data de 09 noiembrie 2015, iar până la momentul adresării cu prezenta acțiune în instanța de judecată, aceasta nu a fost încă examinată, deși termenul legal de 60 de zile lucrătoare a expirat, astfel, fiind încălcat cu mai mult de 5 ani.

5. A indicat că în toți acești ani nu a avut loc nici o evoluție procesuală în derulare a cauzei de insolvență, aceasta rămânând încă la faza incipientă de admitere spre examinare a cererii introductive. O atare întârziere sub nici o formă nu poate fi calificată ca fiind o examinare în termen rezonabil a cauzei.

6. În acest context, a mai menționat față de complexitatea cauzei că pricina enunțată reprezintă o procedură clasică de insolvență, nefiind vorba de probleme dificile de fapt și de drept, mai mult ca atât, cauza era una simplă, de vreme ce SRL „Magt-Vest” a depus cerere introductivă față de sine însuși, deci

recunoscând nemijlocit starea sa de insolvabilitate, respectiv în corespundere cu prevederile art. 30 alin. (3) și alin. (4) al Legii insolvenței, instanța urma în termen de 60 de zile lucrătoare de a pronunța o hotărâre pe marginea intentării procedurii de insolvență sau respingerea cererii introductive, or banca în calitate de creditor a avut așteptarea legitimă că cererea va fi examinată în termenul prevăzut de lege, însă acest termen a fost încălcat cu aproape 6 ani.

7. În continuare, cu referire la comportamentul participanților la proces SA „Banca Comercială Română Chișinău” a invocat că în calitate de creditor și-a exercitat obligațiile procedurale cu bună-credință, nu a solicitat vreodată în mod abuziv amânarea examinării și s-a prezentat la fiecare ședință. Însă, debitorul, la rândul său, deși a depus cererea introductivă, nu permite ca aceasta să fie examinată și încearcă, neîntemeiat și abuziv, să tergiverseze examinarea cauzei de insolvență.

8. A mai susținut că la momentul admiterii spre examinare a cererii SRL „Bălți – Gaz” privind alăturarea la cererea introductivă depusă de SRL „Magt-Vest”, Debitorul SRL „Magt-Vest” a contestat încheierea dată în instanța de recurs la Curtea Supremă de Justiție, după care neîntemeiat și abuziv a tergiversat mai mult de 2 ani examinarea cererii introductive, prin depunerea cu rea-credință a unor serii de cereri, din care considerente s-a tergiversat transmiterea dosarului înapoi la Curtea de Apel Bălți pentru examinarea de mai departe a cererii introductive.

9. A mai afirmat că la 22 martie 2016 SRL „Magt-Vest” a depus recurs împotriva încheierii din 16 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admisă spre examinare în aceeași procedură a cererii SRL „Bălți – Gaz” privind alăturarea la cererea introductivă depusă de debitor, însă prin decizia din 22 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, (nr.2rc-363/16), recursul a fost respins.

10. A mai indicat că la 23 iunie 2016 debitorul a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 22 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, care însă a fost respinsă prin încheierea din 20 iulie 2016 a Curții Supreme de Justiție (nr.2rhc-77/16), iar, ulterior la 21 iulie 2016 debitorul a depus cerere de explicare a încheierii din 20 iulie 2016 a Curții Supreme de Justiție, care a fost respinsă prin încheierea din 14 septembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție (nr.2dsc-18/16).

11. A mai invocat că la 15 septembrie 2016 debitorul a depus cerere privind emiterea unei încheieri suplimentare în partea corectării erorii admise în partea dispozitivă a încheierii instanței de insolvență din 16 noiembrie 2015, prin excluderea mențiunii privind modul de contestare a încheierii respective, care a fost respinsă prin încheierea din 07 decembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție (nr. 2dsc-24/16).

12. La 08 decembrie 2016 debitorul a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 22 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, care a fost respinsă prin încheierea din 25 ianuarie 2017 a Curții Supreme de Justiție (nr.2rhc-5/17).

13. La 26 ianuarie 2017 debitorul a depus cerere de explicare a încheierii din 25 ianuarie 2017 a Curții Supreme de Justiție, care a fost respinsă prin încheierea din 29 martie 2017 a Curții Supreme de Justiție (nr.2dsc-7/17).

14. La 30 martie 2017 debitorul a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 22 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, care însă a fost respinsă prin încheierea din 26 aprilie 2017 a Curții Supreme de Justiție (nr.2rhc-41/17).

15. La 03 mai 2017 debitorul a depus cerere de explicare a încheierii din 26 aprilie 2017 a Curții Supreme de Justiție, care a fost respinsă prin încheierea din 31 mai 2017 a Curții Supreme de Justiție (nr.2dsc-22/17).

16. La 23 octombrie 2017 debitorul a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 22 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, care a fost respinsă prin încheierea din 13 decembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție (nr.2rhc-117/17).

17. În acest sens, a susține că cererile debitorului au avut un conținut asemănător, fiecare cerere se depunea imediat în următoarea zi după ce cererea precedentă era respinsă (cu excepția ultimelor 2 cereri), toate cererile au fost neîntemeiate și toate au fost respinse, respectiv toate cererile au fost depuse abuziv, cu scopul de a menține dosarul la Curtea Supremă de Justiție și de a tergiversa examinarea de către Curtea de Apel Bălți a cererii introductive privind declararea insolvabilității acestuia.

18. În continuare, a menționat că la 05 ianuarie 2018 a intrat în vigoare Legea de modificare a Codului de procedură civilă în partea ce reglementează competența jurisdicțională de examinare a cererilor introductive, judecătoriile devenind astfel instanțele competente în materia de insolvabilitate.

19. Astfel, la 24 ianuarie 2018 Curtea de Apel Bălți a emis încheierea nr. 2i-241/16, prin care cauza de insolvabilitate a fost strămutată, la cererea debitorului, la Judecătoria Edineț.

20. În contextul celor enunțate, societatea-reclamantă a dorit să atenționeze faptul că deși prima instanță a primit în procedură cererea introductivă încă în anul 2018, până la momentul adresării cu prezenta acțiunii în instanța de judecată aceasta nu a fost examinată, deoarece debitorul a continuat cu abuzurile și la Judecătoria Edineț, depunând cereri cu caracter formal doar în scopul de a tergiversa examinarea cererii introductive, și anume la ședința din 20 mai 2019 reprezentantul societății debitoare, avocatul Ana Leșan, a solicitat amânarea examinării cauzei pe motiv că este un nou reprezentat și are nevoie de a face cunoștință cu materialele cauzei, instanța de judecată a respins cererea avocatului Ana Leșan privind amânarea ședinței, ultima a înaintat cerere de recuzare judecătorul, astfel examinarea cererii fiind amânată pentru o altă dată.

21. Ulterior, la 15 august 2019 un alt reprezentant al debitorului a depus cerere de strămutare a cauzei, din care considerente ședința din aceeași dată nu a avut loc, iar, prin încheierea din 03 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, cererea de strămutare a fost respinsă.

22. În ședința din 23 decembrie 2019 avocatul debitorului - Leșan Nicolae a depus 7 cereri consecutive în adresa instanței. Toate cererile debitorului, cu

excepția primei cereri, au fost respinse, drept urmare, reprezentantul societății debitoare a înaintat judecătorului cerere de recuzare, ședința a fost amânată, pentru o altă dată.

23. În contextul celor relatat mai sus, a susține că și instanțele judecătorești au manifestat o conduită ce a dus la tergiversarea examinării cererii introductive și, respectiv, încălcarea termenului rezonabil, deoarece cererile debitorului au fost examinate în medie timp de 2-4 luni, iar pe rolul Curții Supreme de Justiție cauza civilă s-a aflat aproximativ timp de 2 ani, deși, în temeiul art. 8 alin. (4) al Legii insolvenței pentru soluționarea recursului instanței de recurs urmau să i se transmită copiile certificate și doar actele care interesează soluționarea căii de atac, instanța de insolvență a transmis în adresa Curții Supreme de Justiție întreg dosarul.

24. A mai indicat că după transmiterea dosarului după competență la Judecătoria Edineț, în baza modificărilor la Codul de procedură civilă, prima ședință a fost stabilită abia peste 7 luni, astfel, prima ședință stabilită pentru data de 05 septembrie 2018, pentru 05 decembrie 2018 și ulterior pentru 01 martie 2019 au fost amânate, pe motiv că judecătorul nu a fost prezent, iar în acest sens fiind invocat faptul din motive personale, precum și motivul concediilor de boală, astfel, timp de jumate de an cererea introductivă iarăși nu a fost examinată.

25. A mai susținut că contrar prevederilor art. 52 alin. (5) - (6) din Codul de procedură civilă, la ședința din 23 decembrie 2019 instanța a admis spre examinare cererea de recuzare repetată asupra aceluiași judecător și pentru aceleași motive, deși o cerere similară a fost respinsă prin încheierea din 23 mai 2019, iar aceste circumstanțe au dus la amânarea cauzei tocmai pentru 24 martie 2020, iar ulterior instanța de judecată a dispus amânarea ședințelor de judecată de 13 ori, ședințe care au fost amânate la o distanță de circa 6 luni, iar în final examinarea cererii introductive întârzie timp de 6 ani.

26. A mai menționat că examinarea cererii introductive este de o importanță majoră pentru bancă, deoarece sunt înregistrate prejudicii zilnice considerabile, fiind imposibilă recuperarea creanțelor față de SRL „Magt-Vest”. Reclamantul nu își poate realiza drepturile nici pe calea unei acțiuni civile separate, deoarece toate urmărirea bunurilor societății debitoare au fost suspendate odată cu admiterea spre examinare a cererii introductive, iar prin prisma art. 24 alin. (2) lit. d) al Legii insolvenței, este interzisă valorificarea creanțelor față de debitor pe calea unei executări silite individuale. Deși deține o hotărâre irevocabilă împotriva SRL „Magt-Vest”, precum și titluri executorii, banca nu poate executa aceste documente executorii pe calea unei executări silite individuale. Nu se poate realiza nici masa debitoare și nici distribuția surselor obținute în cadrul procedurii de insolvență.

27. Subsecvent, a dorit să menționeze faptul că pe lângă drepturile băncii se încălcă și dreptul a încă 875 de creditorii admiși în baza tabelului preliminar al creanțelor. Iar, imposibilitatea recuperării banilor poate determina la rândul său

alți creditori să intre în stare de insolvabilitate, fapt ce va genera inițierea altor dosare, crearea altor prejudicii.

28. A mai susținut societatea –reclamantă ca a solicitat accelerarea judecării cauzei de insolvabilitate, însă ceririle au fost respinse prin încheierea din 27 iulie 2017 a Curții de Apel Bălți și încheierile din 20 martie 2019 și din 03 august 2020 ale Judecătoriei Edineț, sediul Central.

29. A considerat societatea-reclamantă că tergiversarea examinării cauzei de insolvabilitate lezează dreptul băncii la un proces echitabil și la apărarea efectivă a drepturilor sale pe calea acțiunii în justiție, iar în susținerea poziției a susținut că în jurisprudența națională Curtea Supremă de Justiție a constatat încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului în cazul examinării cauzei de către instanțele de judecată într-un termen de peste 20 luni, care constituie o violare a art. 6 CEDO (decizia din 09 aprilie 2014 a CSJ, dosar nr. 2ra-458/14).

30. Subsecvent, a menționat și faptul că prin decizia din 20 decembrie 2007 a Curții Supremă de Justiție, (nr.2ra-1298/2007), instanța de recurs a reținut că prima instanță avea obligația de a întreprinde toate măsurile adecvate pentru ca procesul civil să se desfășoare în cadrul termenului rezonabil impus de dispozițiile art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, iar această tendință se regăsește și în practica judiciară la zi, fapt ce rezultă din hotărârea din 11 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (dosar nr. 2-22458/20), în care instanța a concluzionat ca fiind întemeiate argumentele reclamantului Negura Iurie precum că i-a fost încălcat dreptul la judecare în termen rezonabil a cauzei sale, judecarea căreia durează deja 4 ani 10 luni și 7 zile și examinarea căreia este până în prezent în derulare.

31. Drept urmare, în contextul celor relatate mai sus, SA „Banca Comercială Română Chișinău” a solicitat constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cererii introductive depuse la 05 noiembrie 2015 de către SRL „Magt-Vest” cu privire la intentarea procedurii de insolvabilitate față de sine.

32. La 27 aprilie 2022, BC „Energbank” SA a înaintat cerere prin care a solicitat emiterea unei încheierii privind atragerea în proces a BC „Energbank” SA în calitate de coreclamant.

33. Prin încheierea protocolară emisă la 27 mai 2022 în cadrul ședinței de judecată, s-a dispus admiterea cererii formulate de BC „Energbank” SA, cu atragerea în proces a acesteia în calitate de coreclamant.

34. La 09 septembrie 2022, SA „Banca Comercială Română Chișinău” împreună cu BC „Energbank” SA au depus o cerere de chemare în judecată comună împotriva Ministerului Justiției al RM, prin care au solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării drepturilor SA „Banca Comercială Română Chișinău” și BC „Energbank” SA la judecarea în termen rezonabil a cererii

introdutive depusă la 06 noiembrie 2015 de către SRL „Magt-Vest”, privind intentarea față de sine a procedurii de insolabilitate.

35. În motivarea acțiunii reclamanții au indicat aceleași temeuri de fapt și de drept ca și în acțiunea inițială depusă de S.A. „Banca Comercială Română Chișinău” la 15 octombrie 2021. Suplimentar au indicat că, ultima ședință de judecată în cauza de insolabilitate a fost stabilită la 13 iunie 2022, care la fel nu a avut loc ca și multe alte ședințe anterioare. Respectiv cererea introductivă nu se examinează de mai bine de 7 ani, deci contrar prevederilor art. 30 alin. (3) și alin. (4) al Legii insolabilității, care stabilește termenul de 60 de zile lucrătoare pentru examinarea unei astfel de cereri, însă, aceasta nu a avut loc, iar termenul fiind încălcat cu practic 7 ani.

36. Au mai susținut că reclamanții în calitate de creditori și-au exercitat obligațiile sale procedurale cu bună-credință, nu au solicitat vreodată în mod abuziv amânarea examinării și s-au prezentat la fiecare ședință de judecată, pe când debitorul deopotrivă deși a depus cererea introductivă, nu permite ca aceasta să fie examinată și au încercat neîntemeiat și abuziv de a tergiversa examinarea cauzei civile.

37. Subsecvent, au notat că în cauza Mincheva c. Bulgariei (pct. 68) Curtea a statuat că metodele de tergiversare utilizate de una din părți nu exonerează instanțele de judecată de obligația de a asigura derularea procedurilor într-un termen rezonabil, Curtea considerând în cauza SRL ”Deservire” c. Moldovei (pct.42, hotărârea din 06 octombrie 2009) că ține de competența instanțelor naționale de a decide dacă urmează ori nu să fie amânată judecarea cauzei, și instanțele pot face acest lucru, indiferent de poziția oricărei părți participante la proceduri.

38. Astfel, în contextul celor enunțate au considerat că instanța națională era obligată de a pune capăt abuzurilor debitorului de a nu admite încălcarea termenului prevăzut de lege pentru examinarea cererii introductive a debitorului, în instanța de apel și ulterior la Judecătoria Edineț, sediul Central, ședințele pe marginea cererii introductive au fost amânate de 19 ori.

39. Au mai susținut că din motivul tergiversării examinării cauzei civile creditorii înregistrează zilnic prejudicii considerabile, ca rezultat al imposibilității recuperării creanțelor față de debitor, aceștia nu pot depune o acțiune separată și nici nu-și pot realiza drepturile față de SRL „Magt-Vest” în cadrul procesului de insolabilitate. Or, la situația din martie 2016 creanța SA „Banca Comercială Română Chișinău” constituia suma de 76 103 486,14 de lei, iar creanța BC „Energbank” SA constituie suma de 26 305 949,10 de lei. Astfel, ținând cont de faptul că creanțele creditorilor sunt certe pentru a fi executate și constituie un ”bun” în sensul art. 1 al Protocolului 1 al Convenției, instanța de insolabilitate nu a manifestat diligență deosebită care i se cere atât prin cadrul național, cât și cel internațional și nu a asigurat adoptarea unei hotărâri pe fondul cauzei, fiind împiedicați reclamanții-creditori de a beneficia de creanțele sale. Totodată fiind încălcate și drepturile a altor 875 de creditori, admiși în baza tabelului preliminar al creanțelor.

40. Au mai susținut că lângă cererile SA „Banca Comercială Română Chișinău” cu privire la accelerare judecării cauzei, BC „Energbank” SA la rândul său a depus astfel de cereri și anume la data de 30 mai 2019, la 15 iulie 2020 și la 13 noiembrie 2020. Totodată, ultima la 23 august 2019 a depus în adresa Consiliului Superior al Magistraturii sesizare în privința faptelor judecătorului Natalia Bobu, cu privire la abatere disciplinară.

41. În contextul celor invocate, reclamantii au solicitat constatarea încălcării dreptului SA „Băncii Comerciale Române Chișinău” și BC „Energbank” SA la judecarea în termen rezonabil a cererii introductive depuse la 05 noiembrie 2015 de către SRL „Magt-Vest” privind intentarea față de sine a procedurii de insolvență.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

42. Prin hotărârea din 08 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis acțiunea înaintată de SA „Banca Comercială Română Chișinău” și BC „Energbank” SA. S-a constatat încălcarea dreptului SA „Banca Comercială Română Chișinău” și BC „Energbank” SA la judecarea în termen rezonabil a cauzei la cererea introductivă depusă de SRL „Magt-Vest” privind intentarea față de sine a procedurii de insolvență.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

43. La 27 decembrie 2022, Ministerul Justiției al RM a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 08 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, iar la 02 octombrie 2023, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, a prezentat motivarea apelului, prin care a solicitat în baza temeiurilor de fapt și de drept admiterea acestuia, casarea hotărârii din 08 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

44. Prin decizia din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a admite apelul declarat de Ministerul Justiției al RM. S-a casat hotărârea din 08 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și s-a emis o nouă hotărâre prin care: S-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de SA „Banca Comercială Română Chișinău” și BC „Energbank” SA împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei civile în termen rezonabil.

45. Pentru a decide astfel, instanța de apel a notat că dreptul la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, constituie o garanție a realizării dreptului la un proces echitabil, și este consacrat în art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului și a Libertăților fundamentale, care prevede că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa.

46. În continuare, instanța de apel a reținut că prin acțiunea inițială și cea concretizată reclamantii/intimați au solicitat constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cererii introductive depuse la 05 noiembrie 2015 de către SRL „Magt-Vest” cu privire la intentarea procedurii de insolvabilitate față de sine.

47. În acest context, instanța de apel a relevat că la 05 noiembrie 2015 SRL „Magt-Vest” a depus la Curtea de Apel Bălți cerere introductivă privind intentarea procesului de insolvabilitate față de sine, care a fost admisă prin încheierea din 09 noiembrie 2015 și stabilită examinarea cererii introductive pentru data de 23 decembrie 2015 (f.d. 18, vol. I).

48. La 13 noiembrie 2015 creditorul SRL „Bălți- Gaz” a depus cerere de alăturare la cererea introductivă depusă de SRL „Magt-Vest” privind intentarea procesului de insolvabilitate față de sine, pentru a fi examinată în aceeași procedură, care a fost admisă prin încheierea din 16 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți (f.d.150, vol. I).

49. La 22 martie 2016 SRL „Magt-Vest” a contestat în ordine de recurs încheierea din 16 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admisă cererea SRL „Bălți- Gaz” de alăturare la cererea introductivă a debitorului, însă prin decizia din 22 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat a fost respins, pe motiv că în virtutea legii încheierea contestată nu era susceptibilă recursului (f.d. 36/38, vol. I).

50. La 23 iunie 2016 SRL „Magt-Vest” a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 22 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, însă prin încheierea din 20 iulie 2016 a Curții Supreme de Justiție, cerere enunțată a fost respinsă ca inadmisibilă (f.d. 34/35, vol. I).

51. La 21 iulie 2016 SRL „Magt-Vest” a depus cerere de explicare a încheierii din 20 iulie 2016 a Curții Supreme de Justiție, iar prin încheierea din 14 septembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție cererea enunțată a fost respinsă (f.d. 32/33, vol. I).

52. La 15 septembrie 2016 SRL „Magt-Vest” a înaintat cerere privind emiterea unei încheieri suplimentare în partea corectării erorii admise în partea dispozitivă a încheierii instanței de insolvabilitate din 16 noiembrie 2015, prin excluderea mențiunii despre modul de contestare a încheierii respective. Curtea Supremă de Justiție prin încheierea din 07 decembrie 2016 a respins cererea formulată (f.d. 30/31, vol. I).

53. La 08 decembrie 2016 SRL „Magt-Vest” a formulat cerere de revizuire împotriva deciziei din 22 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, care prin încheierea din 25 ianuarie 2017 a fost declarată inadmisibilă (f.d.27/29, vol. I).

54. La 26 ianuarie 2017 SRL „Magt-Vest” a depus cerere de explicare referitor la sensul încheierii din 25 ianuarie 2017, care a fost respinsă prin încheierea la 29 martie 2017 a Curții Supreme de Justiție (f. d. 25-26, vol. I).

55. La 30 martie 2017 SRL „Magt-Vest” a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 22 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, care prin

încheierea din 26 aprilie 2017 a Curții Supreme de Justiție a fost respinsă ca inadmisibilă (f. d. 23/24, vol. I).

56. La 03 mai 2017 societatea debitoare a formulat cerere de explicare a încheierii din 26 aprilie 2017 a Curții Supreme de Justiție, care a fost respinsă prin încheierea din 31 mai 2017 a Curtea Supremă de Justiție (f.d.21/22, vol. I).

57. La 23 octombrie 2017 directorul SRL „Magt-Vest” a înaintat cerere de revizuire a deciziei din 22 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, care a fost respinsă ca fiind inadmisibilă prin încheierea din 13 decembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție (f.d. 19/20, vol. I).

58. Astfel, din conținutul Raportului motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil de examinare a cauzei SRL „Magt-Vest” privind intentarea procesului de insolvență și din conținutul actelor judecătorești enunțate mai sus, instanța de apel a reținut rezultă că cauza s-a aflat la Curtea Supremă de Justiție începând cu 23 martie 2016 și până la 20 septembrie 2016; din 29 septembrie 2016 și până la 20 iulie 2017; precum începând cu 08 noiembrie 2017 și până la 19 decembrie 2017, expedierea cauzei în instanța superioară fiind cauzată doar drept urmare a examinării cererilor formulate de SRL „Magt-Vest” (f. d. 145/148, vol. I).

59. În continuare, instanța de apel a notat că din materialele cauzei se reține și faptul că la 18 decembrie 2015 creditorul SA „ Banca Comercială Română Chișinău” a depus la Curtea de Apel Bălți cerere (referință) cu privire la alăturare la cererea introductivă înaintată de SRL „Magt-Vest” privind intentarea procesului de insolvență față de întreprindere (f. d. 165, vol. I).

60. Ulterior, la 22 martie 2016 Creditorul BC „Energbank” SA a depus la Curtea de Apel Bălți cerere de alăturare la cererea introductivă înaintată de SRL „Magt-Vest” privind intentarea procesului de insolvență față de întreprindere (f. d.17/19, vol.II).

61. La fel, din materialele cauzei, instanța de apel a reținut că în legătură cu faptul că judecătorul Curții de Apel Bălți, Galina Polivenco s-a eliberat din funcția de judecător, la 21 septembrie 2016 dosarul civil la cererea introductivă cu privire la intentarea procesului de insolvență depusă de debitorul SRL „Magt-Vest” a fost repartizat repetat judecătorului Curții de Apel Bălți, Elena Grumeza (f. d. 158, vol. I).

62. Tot, din materialele cauzei instanța de apel a reținut că prin încheierea din 21 iulie 2017 a Președintelui Curții de Apel Bălți, cauza la cererea introductivă cu privire la intentarea procesului de insolvență depusă de debitorul SRL „Magt-Vest” a fost redistribuit repetat judecătorului Curții de Apel Bălți, Natalia Chircu, în legătură cu faptul formării completelor specializate pentru examinarea cauzelor de insolvență (f.d. 161, vol. I).

63. Prin încheierea unipersonală din 24 iulie 2017 a judecătorului Curții de Apel Bălți, Natalia Chircu, Natalia, s-a primit spre examinare cererea introductivă și s-a stabilit ședința pentru data de 31 octombrie 2017. Ședința însă nu a avut loc, pe motiv că judecătorul s-a aflat în concediu de boală (f. d.

162/163, vol. I). Iar, ulterior din data de 08 noiembrie 2017 până la 19 decembrie 2017 dosarul s-a aflat la Curtea Supremă de Justiție.

64. Subsecvent, instanța de apel a notat că la 05 ianuarie 2018 au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, în partea ce reglementează competența jurisdicțională de examinare a cererilor introductive, astfel judecătoriile devenind instanțele competente în acest sens.

65. Drept urmare, prin încheierea unipersonală din 24 ianuarie 2018 a judecătorului Curții de Apel Bălți, Natalia Chircu, cauza la cererea introductivă a SRL „Magt-Vest” cu privire la intentarea procesului de insolvabilitate a fost transmisă după competența la Judecătoria Edineț (f.d.165/166, vol.I).

66. Tot, din materialele cauzei, instanța de apel a reținut că dosarul a fost expedit în instanța competentă la 07 februarie 2018, iar la 15 martie 2018 cauza de insolvabilitate a fost repartizată judecătorului specializat în materie de insolvabilitate în cadrul Judecătoriei Edineț, Natalia Bobu (f.d.167/168, vol.I).

67. Prin încheierea unipersonală din 17 august 2018 a judecătorului Judecătoriei Edineț, Bobu Natalia, s-a reținut spre examinare cauza și a stabilit prima ședință de examinare a cauzei pentru 06 septembrie 2018 (f.d.169, vol.I).

68. Ședința din 06 septembrie 2018 nu a avut loc pe motivul imposibilității judecătorului de a o petrece (f.d. 82, vol. II), iar ședințele ulterioare din 06 decembrie 2018, din 04 martie 2019 și din 15 mai 2019 nu au avut loc, pe motiv că judecătorul Natalia Bobu s-a aflat în concediu medical (f.d.170/172, vol. I).

69. La 20 mai 2019 ca rezultat al respingerii de către instanță a cererii reprezentantului debitorului, avocata Ana Leșan, de amânare a ședinței, ultima a formulat o cerere de recuzare față de judecătorul Natalia Bobu, iar dosarul a fost transmis pentru examinarea recuzării unui alt complet de judecată (f. d. 173-174, vol. I). Cererea de recuzare care prin încheierea din 23 mai 2019 a fost respinsă (f.d.70/73, vol. II).

70. La fel, instanța de apel a stabilit că prin încheierea din 17 iunie 2019 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, s-a admis cererea de accelerare depusă de reprezentantul SA „Banca de Economii”, în proces de lichidare și s-a stabilit ședința de judecată pentru 15 august 2019, însă din motivul că până la ședința din 15 august 2019 reprezentantul debitorului prin cancelarie a înregistrat cererea de strămutare a pricinii, reieșind în dispozițiile art. 43 din Codul de procedură civilă, dosarul s-a remis la Curtea de Apel Bălți (f.d.175/177, vol. I).

71. La ședința din 26 noiembrie 2019 administratorul provizoriu al SRL „Magt-Vest”, V. Stejar a solicitat amânarea cauzei, invocând faptul că la aceeași dată urma să susțină examenul de atestare a mediatorilor, drept urmare, demersul a fost admis și amânată cauza pentru 23 decembrie 2019, totodată, fiind obligat totodată administratorul provizoriu de a prezenta raportul de activitate actualizat (f.d. 181/182, vol. I).

72. La 23 decembrie 2019 administratorul provizoriu a prezentat raportul de activitate cu anexe. iar reprezentantul debitorului, avocatul Nicolae Leșan, a solicitat amânarea examinării cauzei pentru a lua cunoștință cu raportul

actualizat al administratorului, demers care a fost respins prin încheiere protocolară a instanța de judecată. Tot, în cadrul aceeași ședințe de judecată a fost examinată și admisă cererea BC „Energbank” SA privind alăturarea la cererea introductivă privind intentarea procesului de insolvență față de SRL „Magt-Vest”. Ulterior, în urma examinării și respingerii demersului reprezentantului debitorului, avocatului Leșan Nicolae, privind întreruperea examinării cauzei cu citarea repetată a potențialului creditor SRL „Maldavex-Com”, acesta a înaintat recuzare judecătorului Judecătorei Edineț, sediul Central, Natalia Bobu (f.d. 183/186, vol. I). Cerere de recuzare care a fost respinsă prin încheierea din 30 decembrie 2019 (f.d. 76/81, vol. II).

73. Tot, din materialele cauzei instanța de apel a reținut că urmare a examinării și respingerii cererii de recuzare, a fost stabilită următoarea ședință de judecată pentru data de 24 martie 2020, ședință de judecată care nu a avut loc în legătură cu emiterea ordinului nr. 10 din 12 martie 2020 de către Judecătoria Edineț, sediul Central, cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse în vederea prevenirii răspândirii infecției COVID-19, iar drept urmare a fost sistată desfășurarea ședințelor de judecată (f.d. 188/189, vol.I).

74. La fel, instanța de apel a reținut că după anularea măsurilor întreprinse în vederea prevenirii răspândirii infecției COVID-19, următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 25 mai 2020, însă care nu a avut loc, în legătură cu faptul că la data de 24 aprilie 2020 au expirat împuternicirile judecătorului Natalia Bobu, numită în funcție prin Decretul Președintelui Republicii Moldova din 16 aprilie 2015 pe un termen de 5 ani (f.d.190, vol. I).

75. Tot, din materialele cauzei instanța de apel a reținut că următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 16 noiembrie 2020, care iarăși nu a avut loc, în legătură cu emiterea ordinului Judecătorei Edineț, sediul Central nr. 24 din 28 octombrie 2020 cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse în vederea prevenirii răspândirii infecției COVID-19 (f.d. 191, 192/193, vol. I).

76. În continuare, instanța de apel a reținut că după anularea măsurilor întreprinse în vederea prevenirii răspândirii infecției Covid-19, următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 24 februarie 2021, însă, ședința de judecată s-a amânată la cererea administratorului provizoriu al SRL „Magt-Vest”, din motiv că la aceeași dată urma să fie prezent în cadrul altei ședințe de judecată, la care urmau a fi validate 300 de creanțe. Totodată, următoarea ședință de judecată fiind preconizată pentru 13 mai 2021 (f.d. 194/195, vol. I).

77. Ședința de judecată din 13 mai 2021 nu a avut loc în legătură cu emiterea ordinului de către Judecătoria Edineț nr. 20 din 02 aprilie 2021 cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse în vederea prevenirii răspândirii infecției COVID-19, drept consecință, următoarea ședință de judecată de examinare a cauzei de insolvență a fost numită pentru 16 august 2021 (f.d. 196, vol. I).

78. Ședința de judecată stabilită pentru data de 16 august 2021 nu a avut loc, din motiv că la 10 august 2021 Curtea de Apel Bălți a solicitat transmiterea dosarului în vederea examinării cererii administratorului SRL „Magt-Vest”

privind emiterea unei hotărâri suplimentare pe marginea cererii de retragere a cererii de strămutare (f.d. 197, vol.I).

79. În continuare, instanța de apel a reținut că după parvenirea cauzei de la Curtea de Apel Bălți a fost stabilit un nou termen pentru examinarea cauzei și anume pentru data de 17 februarie 2022, însă, ședința de judecată nu a avut loc, deoarece judecătorul s-a aflat în concediu medical ca urmare a unei intervenții de urgență, iar următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 13 iunie 2022, care iarăși nu a avut loc, din motiv că judecătorul s-a aflat în concediu medical, iar o ultimă ședință pe marginea pricinii date fiind stabilită pentru 16 noiembrie 2022 (f.d. 84, vol. II).

80. În circumstanțe descrise, instanța de apel cu referire la dispozițiile art. 192 alin. (1) din Codul de procedură civilă, a notat că sub aspectul criteriului de complexitate a cauzei, urmează a fi reținut faptul că cauza este complexă, reieșind din numărul de participanți și obiectul acțiunii, având în vedere că mai multe persoane au depus cereri de alăturare la cererea introductivă.

81. Sub aspectul criteriului de comportament al participanților la proces, instanța de apel a subliniat că în cadrul dosarului de insolvență au fost depuse atât de către debitor cât și de alte părți pe dosar: cereri de recurs, cereri de explicare, de recuzare, de revizuire, de strămutare, de amânare.

82. În continuare, apreciind cele reținute, instanța de apel a constatat că, reieșind din obiectul, dar și de natura juridică a demersurilor și cererilor înaintate de participanții procesului, în conformitate cu prevederile legale, judecătorul primei instanței a transmis dosarul în instanțele ierarhic superioare, pentru soluționarea cererilor de recurs, de strămutare, cererile de revizuire, de explicare, etc.

83. Totodată, instanța de apel a considerat necesar de a menționa faptul că criteriul de apreciere a comportamentului participanților include toate părțile implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate.

84. Așadar, la acest capitol, instanța de apel a constatat că examinarea cauzei al cărei termen se pretinde a fi încălcat nu poate fi imputat Ministerului Justiției al RM care reprezintă statul, or, din analiza datelor cu ședințe, consecutivitatea numirii lor, rezultă cert că culpa nu aparține instanțelor de judecată, ci comportamentului părților pe dosar, inclusiv a reprezentanților intimatei SRL „Magt-Vest”.

85. Suplimentar, instanța de apel a notat că, la caz, potrivit cererilor formulate de debitorul care a intentat procedura de insolvență față de sine, se constată că acesta nu s-a folosit cu bună-credință de drepturile sale procedurale, fapt ce a dus la tergiversarea examinării cauzei în ordine de insolvență și existența pe rol până în prezent a litigiului.

86. Cu referitor la argumentele invocate în acțiune de către reclamantul/intimați precum că judecătorul din prima instanță era obligată să

respecte termenul de 75 zile lucrătoare, în temeiul art. 30 din Legea nr.149 din 29.06.2012 insolvențabilității, instanța de apel a concluzionat că acestea urmează a fi respinse, ca neîntemeiate. Or, termenul de examinare a unei cauze civile nu poate fi unul standart, în condițiile în care participanții procesului fac uz de drepturile sale procedurale, inclusiv contestă actele judecătorești, ce necesită transmiterea dosarelor în alte instanțe pentru verificarea legalității și temeiniciei lor, acțiuni ce derulează în timp, cum a avut loc și în această cauză.

87. În această ordine de idei, instanța de apel a relevat că potrivit jurisprudenței Curții Europene, judecătorul ce examinează o cauză civilă nu are dreptul să pună mai presus respectarea unui termen, stabilit de legiuitor, de soluționare a cauzei, în detrimentul respectării și realizării drepturilor participanților la proces, respectării principiului contradictorialității într-un proces civil.

88. Totodată, instanța de apel a considerat necesar de remarcat și faptul că pe parcursul examinării cauzei civile, a fost suspendată pe parcursul a două perioade de timp, examinarea cauzelor civile, inclusiv speța dată, în legătură cu pandemia COVID-19.

89. În finalitatea celor constatate supra, instanța de apel a concluzionat că instanța de fond incorect a conchis că este întemeiată pretenția cu privire la constatarea încălcării dreptului SA „Banca Comercială Română Chișinău și BC „Energbank” SA la judecarea în termen rezonabil a cauzei la cererea introductivă depusă de SRL „Magt-Vest” privind intentarea față de sine a procedurii de insolvențabilitate, motiv din care a ajuns la concluzia de a admite apelul, cu casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

90. La 26 aprilie 2024, SA „Banca Comercială Română Chișinău”, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii de menținere a hotărârii primei.

91. În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar invocându-se că decizia Curții de Apel Chișinău este neîntemeiată și ilegală, deoarece este arbitrară și se bazează în mod determinat pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, ceea ce în temeiul art.432 alin.(1), lit.b) și e) din Codul de procedură civilă, servește temei de admitere a prezentului recurs.

92. Suplimentar a invocat că aprecierea caracterului rezonabil al termenului de judecare a unei cauze se face în baza criteriilor prevăzute de art. 192 alin. (1) din Codul de procedură civilă și indicate în jurisprudența CtEDO. Astfel, Banca a prezentat toate probele întru confirmarea pretențiilor sale (la depunerea cererii de chemare în judecată) prin prisma acestor criterii, însă, instanța de apel a apreciat vădit nerezonabil aceste probe și, în consecință, a emis o decizie

arbitrară în acest sens, or, nu poate examinarea unei cereri introductive clasice să fie calificată drept complexă din simplul motiv că sunt mai mulți creditori care au depus cereri de alăturare.

ASPECTE DE RPROCEDURĂ ÎN ORDINE DE RECURS

93. La 21 mai 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice, a expediat în adresa participanților la proces, copia recursului declarat de SA „Banca Comercială Română Chișinău”, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei, împotriva deciziei din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere anexată la materialele dosarului (f.d.21, vol.II).

94. Deși, la 28 mai 2024, Ministerul Justiției al RM și BC „Energbank” SA au recepționat copia recursului, fapt confirmat prin avizele de recepție anexate la materialele cauzei (f.d. 23; 25, vol.II), aceștia nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe, prin care să-și expună opinia referitor la recursul declarat de SA „Banca Comercială Română Chișinău”, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei, împotriva deciziei din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

95. La 16 mai 2025, BC „Victoriabank” SA, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei, a înaintat cerere prin care a solicitat înlocuirea recurentului cu succesorul său în drepturi.

96. Prin încheierea din 17 septembrie 2025 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis cererea depusă de BC „Victoriabank” SA, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei cu privire la înlocuirea succesorului în drepturi. S-a înlocuit SA „Banca Comercială Română Chișinău” cu succesorul acesteia în drepturi BC „Victoriabank” SA.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

97. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel. În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului declarat de BC „Victoriabank” SA, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei (succesor în drepturi a SA „Banca Comercială Română Chișinău”), împotriva deciziei din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

98. Art. 434 al Codului de procedură civilă prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

99. Art. 433 alin. (1), lit. a) din Codul de procedură civilă, relevă că:

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1)”.

100. Art. 432 alin. (1)- (2) din Codul de procedură civilă, reglementează că:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

101. Art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, prevede că:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

TERMENUL DE DECLARARE A RECURSULUI

102. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 14 decembrie 2023 (f.d. 198, vol.I).

103. Totodată, potrivit extrasului din poșta electronică cu privire la scrisorii de expediere a actului judecătoresc din 28 februarie 2024, ora 14:56 (f.d.217, vol.I), rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat părților, prin intermediul poștei electronice, copia deciziei integrale din 14 decembrie 2023.

104. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat de BC „Victoriabank” SA, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei (succesor în drepturi a SA „Banca Comercială Română Chișinău”), împotriva deciziei din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, la 26 aprilie 2024, se consideră depus termenul stabilit de lege.

MOTIVAREA INSTANȚEI

105. Din analiza prevederilor legale precitate supra, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, urmează să însușească în condițiile Codului de procedură civilă exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase. Astfel, normele citate oferă

un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

106. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul de procedură civilă dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate.

107. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

108. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

109. Din analiza recursului declarat de BC „Victoriabank” SA, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei (succesor în drepturi a SA „Banca Comercială Română Chișinău”), Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că drept temei de declararea a recursului a fost invocat în esență art.432 alin.(1) lit.b) și e) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), adică prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție, precum și că, hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

110. Așadar, la caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, analizând temeiurile de drept prevăzute la art.432 alin.(1) lit. b), e) din Codul de procedură civilă, în coraport cu argumentele invocate în cererea de recurs nu a stabilit că decizia contestată a Curții de Apel Chișinău ar fi contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție pe cauze similare, iar prin admiterea recursului s-ar consolida sau s-ar modifica jurisprudența Curții Supreme de Justiție.

111. În continuare, verificând legalitatea și temeinicia deciziei contestate prin prisma argumentelor recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că soluția instanței de apel este contrară legii sau cu aprecierea nerezonabilă a probelor. Dimpotrivă, decizia contestată a fost emisă cu respectarea prevederilor legale, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

112. Distinct, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că motivele recursului declarat de BC „Victoriabank” SA, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei (succesor în drepturi a SA „Banca Comercială Română

Chișinău”), sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea cadrului legal aplicabil speței deduse judecării.

113. Dezacordul recurentului cu soluția instanței de apel nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

114. Articolul 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă stabilește că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs.

115. La caz, avocatul Valeriu Cernei, acționând în interesele BC „Victoriabank” SA(succesor în drepturi a SA „Banca Comercială Română Chișinău”), a invocat dispozițiile art.432 alin.(1) lit. b), e) din Codul de procedură civilă, însă, acesta nu a explicat concret aceste pretenții.

116. Astfel că, art.432 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă se referă la schimbarea sau consolidarea jurisprudenței Curții Supreme de Justiție prin admiterea recursului. Aplicarea acestui temei de recurs ține de discreția Curții Supreme de a-și extinde, uniformiza sau schimba jurisprudența. Pentru ca acest argument să fie invocat în mod temeinic, recursul trebuie să confirme lipsa jurisprudenței Curții Supreme cu privire la problemele de drept invocate în recurs, existența unei jurisprudențe contradictorii a Curții Supreme cu privire la acestea, fie modificarea circumstanțelor sociale sau juridice care să justifice schimbarea practicii uniforme a Curții Supreme de Justiție. Niciuna dintre aceste situații nu este invocată în recurs. Prin urmare, și în acest aspect acesta este vădit neîntemeiat.

117. Cu referire la cauzele nr. 2ra-1298/2007, 2ra-458/14, nr.2ra-1016/16, nr.2rac-20/19 și nr.2ra-395/22 invocate de reprezentantul recurenteii în recurs, cu titlu de practică unitară, instanța de recurs menționează că nu pot fi apreciate ca fiind o practică uniformă a Curții Supreme de Justiție, întrucât acestea au fost pronunțate în perioada anterioară modificării orientării jurisprudențiale în materia interpretării normelor legale aplicabile spețelor ce vizează aceeași problematică.

118. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că hotărârile invocate de reprezentantul recurenteii nu pot fi considerate relevante acestei categorii de cauze și nu corespunde liniei jurisprudențiale actuale a Curții Supreme de Justiție.

119. În continuare, cu referire la invocarea art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, recurentul susține că decizia instanței de apel este arbitrară și bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

120. Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul prevederilor lit.e) art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, noțiunea de hotărâre arbitrară ori

de apreciere vădit nerezonabilă a probelor urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

121. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

122. Totodată, potrivit art.71 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

123. Nota informativă la Legea nr.246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)...”. Iar în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (a se vedea cauza *Dulaurans v. France*, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (a se vedea cauza *Tel v. Turkey*, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (a se vedea cauza *Anđelković v. Serbia*, 2013; cauza *Lazarević v. Bosnia and Herzegovina*, 2020).

124. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În

jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

125. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.2 din 16 ianuarie 2025 (pct.149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia ”hotărâre arbitrară”), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

126. Din textul recursului nu constată în mod univoc vre-un argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

127. Subsidiar, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o aprecierea eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

128. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția

din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

129. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat necesar de a menționa faptul că nu exclude că o hotărâre judecătorească poate fi atât „arbitrară”, cât și „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, însă fiecare din cele două sintagme urmează a fi invocate și argumentate separat.

130. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

131. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de BC „Victoriabank” SA, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei (succesor în drepturi a SA „Banca Comercială Română Chișinău”), împotriva deciziei din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. f), urmează a fi apreciat ca fiind vădit neîntemeiat și considerat inadmisibil.

132. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art.433 alin. (1) lit. f), art.440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declarată inadmisibilă recursul declarat de Banca Comercială „Victoriabank” Societate pe Acțiuni, reprezentată de avocatul Valeriu Cernei (succesor în drepturi a Societății pe Acțiuni „Banca Comercială Română Chișinău”), împotriva deciziei din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat